

**Nyelvjárástan szeminárium, osztatlan tanárképzés
2019/2020-as tanév, 2. félév**

A kurzus teljesítésének feltételei

1. Az **órákon való aktív részvétel, legfeljebb két hiányzást** fogadok el.
2. Egy **referátum** (egy tanulmány földolgozása alapján) **megtartása, kiosztmánnyal.**
3. A **zárthelyi dolgozat** megírása, amellyel a hallgató bizonyítja, hogy a kurzuson elhangzottakat elsajátította, a kötelező irodalmat ismeri.
4. Az aktuális anyagból az órák elején írott **kisdolgozatok minimálisan elégséges szintű** teljesítése.

A szeminárium alapvető célja

A kurzus célja az, hogy megismertesse a tanár szakos hallgatókat a magyar nyelvterület nyelvföldrajzi tagolódásával, a magyar nyelvjárásokkal, a nyelvjárások kutatásának módszereivel, a nyelvjárások mai és lehetséges jövőbeni helyzetével, valamint azokkal a speciális problémákkal, amelyekkel az iskolai anyanyelvi oktatásban szembesülhetnek, ha nyelvjárasi környezetből érkezett tanulókkal foglalkoznak pedagógiai munkájuk során.

A félév menete, órákra lebontott részletes tematikával

1) február 4/5

Követelmények, tematika megbeszélése

2) február 11/12

Közös tananyag:

a) A nyelvjárasi régiók, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 262–267

b) A nyugat-dunántúli nyelvjárasi régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 267–271.

REFERÁTUM:

c) Gy. Bazsika Enikő: Változó dialektusok Göcsej és Hetés területén. nyelvjárasi hangtani jelenségek változásának vizsgálata. In: Benő Attila – Fazekas Noémi (szerk.): *Élőnyelvi kutatások és a dialektológia*. Kolozsvár, Erdélyi Múzeum Egyesület, 2017, 100–109.

d) Gy. Bazsika Enikő: Nyelvi változások tükröződése nyelvjárasi beszélők nyelvi tudatában, in: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs (szerk.): *Elmélet és empiria a szociolingvisztikában*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2013, 188–203.

3) február 18/19

Közös tananyag:

a) A közép-dunántúli-kisalföldi régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 271–274. és A dél-dunántúli nyelvjárasi régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 275–278.

b) A dél-dunántúli nyelvjárasi régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 275–278.

REFERÁTUM:

c) Fodor Katalin – Huszár Ágnes 1998: Magyar nyelvjárások presztízisének rangsora, *Magyar Nyelv* 94, 196–210.

d) Sándor Klára – Juliet Langmann – Pléh Csaba 1998: Egy magyarországi ügynökvizsgálat tanulságai, *Valóság* 1998/8, 29–40.

4) február 25/26

Közös tananyag:

a) A dél-alföldi nyelvjárási régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 278–281.

b) A palóc nyelvjárási régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 282–288.

REFERÁTUM:

c) Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: A diákok tájszóismerete és ő-zése. In: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: *Szeged nyelve a 21. század elején*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2016, 93–111.

d) Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: A diákok attitűdjei. In: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: *Szeged nyelve a 21. század elején*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2016, 112–126.

5) március 10/11**Közös tananyag:**

a) A Tisza-Kőrös-vidéki nyelvjárási régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 288–292.

b) Az északkeleti nyelvjárási régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 292–296.

REFERÁTUM:

c) Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: A 60 év fölötti korosztály tájszóismerete és ő-zése. In: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: *Szeged nyelve a 21. század elején*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2016, 127–147.

d) Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: A 60 év fölötti korosztály attitűdjei. In: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: *Szeged nyelve a 21. század elején*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2016, 147–172.

6) március 17/18**Közös tananyag:**

a) A mezőségi nyelvjárási régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 296–302.

b) A székely nyelvjárási régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 302–307.

REFERÁTUM:

c) Hegedűs Attila: Szókészleti hiányjelenségek nyelvjárási környezetben (Cegléd), in: Hegedűs Attila: *A változó nyelvjárás*, PPKE BTK, Piliscsaba, 2005, 97–106

d) Hiány- és helyettesítési jelenségek két nemzedék tükrében, in: Hegedűs Attila: *A változó nyelvjárás*, PPKE BTK, Piliscsaba, 2005, és 107–112.

7) március 24/25**Közös tananyag:**

a) A moldvai nyelvjárási régió, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 307–316.

b) A nyelvjárászigetek in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 316–324.

REFERÁTUM:

c) Szabó-Gilinger Eszter – Kontra Miklós: Gomolfelhő és ánticiklon. In: Kozmács István – Vancóné Kremmer Ildikó (szerk.): *A csitári hegyek alatt*. Írások Sándor Anna tiszteletére. Nyitra, 2011. 207–213.

d) Menyhárt József: ...hol a nyelvjárás mostanában? In: Kozmács István – Vancóné Kremmer Ildikó (szerk.): *A csitári hegyek alatt*. Írások Sándor Anna tiszteletére. Nyitra, 2011. 157–162.

8) március 31/április 1**Közös tananyag:**

a) Kiss Jenő: Az alkalmazott dialektológia: a nyelvjárások és az anyanyelvoktatás, in Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 145–156.

REFERÁTUM:

b) Molnár Mária – Sinkovics Balázs: Nyelvjárás a nyilvános térben – egy közéleti szereplő beszédeinek nyelvjárasiassága, in: É. Kiss Katalin – Hegedűs Attila – Pintér Lilla (szerk.): *Nyelvelmélet és dialektológia 3*, Szent István Társulat, Budapest – Piliscsaba, 2015, 211–222.

c) Kovács Rácz Eleonóra: Nyelvjárás és lokális identitás, valamint a nyelvjárás stigmatizációja. In: Kovács Rácz Eleonóra: *Nyelvjárasi attitűdök*, Újvidék, 2013, 83–104.

9) április 7/8**Közös tananyag:**

a) A nyelvjárasi hangtani jelenségek, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 324–350.

REFERÁTUM:

b) Vargha Fruzsina Sára: Az adatok kor és nem szerinti megoszlása A magyar nyelvjárások atlasza ellenőrző gyűjtésében, in: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs (szerk.): *Elmélet és empiria a szociolingvisztikában*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2013, 459–474

c) Beregszászi Anikó – Csernicskó István: A nyelvjárások és az iskola. In: Kozmács István – Vancóné Kremmer Ildikó (szerk.): *A csitári hegyek alatt*. Írások Sándor Anna tiszteletére. Nyitra, 2011, 23–30.

10) április 21/22**Közös tananyag:**

a) A nyelvjárasi alaktani jelenségek, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 351–361.

REFERÁTUM:

b) Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: A beszéd és a beszélő megítélése az ő-zés gyakorisága alapján. In: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs: *Szeged nyelve a 21. század elején*. Budapest, Gondolat Kiadó, 2016, 183–198.

11) április 28/29**Közös tananyag:**

a) A nyelvjárasi mondattani jelenségek, in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 362–374.

REFERÁTUM:

b) Menyhárt József – Presinszky Károly: A szórványos ő-zés vizsgálata a Csallóközben generációk és iskolázottság szerint, in: Kontra Miklós – Németh Miklós – Sinkovics Balázs (szerk.): *Elmélet és empiria a szociolingvisztikában*, Gondolat Kiadó, Budapest, 2013, 444–458.

12) május 5/6

Közös tananyag:

a) A nyelvjárási szókészlet és vizsgálata in: Kiss Jenő (szerk.): *Magyar dialektológia*, Osiris Kiadó, Budapest, 2001, 375–408.

REFERÁTUM:

b) Németh Miklós: Generációk közötti törésvonalak a nyelvjárási nyelvhasználatban. *Hungarológiai Közlemények* 2019/4, Újvidék, 78–91.

13) május 12/13

Zárthelyi dolgozat

Németh Miklós
egyetemi docens